

Vendim nr. 1 datë 13.01.2023

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Marsida Xhaferllari, Anëtare

Fiona Papajorgji, Anëtare

Ilir Toska, Anëtar

në datën 13.01.2023 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 8 (L) 2022 të Regjistrimit Themeltar, që i përket:

KËRKUES: LIMAN KENGA

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 00-2022-1815, datë 14.07.2022 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë; nr. 14, datë 04.05.2022 të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 11, pika 2, 31, shkronja “d”, 42, 43, 44, 131, shkronja “f”, 134, pika 1, shkronja “i” dhe 142 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 1 dhe 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ); nenet 24, 27, 28, 29, 30 dhe vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (ligji nr. 8577/2000).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (Kolegji), pasi dëgjoi relatorin e çështjes Marsida Xhaferllari, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesi Liman Kenga është anëtar i një familjeje bujqësore, e cila në bazë të ligjit nr. 7501, datë 19.07.1991 “Për tokën”, të ndryshuar është pajisur me tokë bujqësore në fshatin Lenë, Martanesh, Bashkia Bulqizë.

2. Për shkak të mosmarrëveshjeve për parcelat e tokës bujqësore, ai ka ngritur padi në gjykatë për konstatimin e pavlefshmërisë absolute të dy akteve të marrjes së tokës në pronësi të lëshuara në favor të familjarëve të tjerë. Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë, fillimisht, me vendimin e datës 09.06.2021, ka vendosur pushimin e gjykimit për një pjesë të anëtarëve të familjes, me arsyetimin se padia ishte ngritur nga kërkuesi në emër të tyre pa pasur tagra të vlefshme përfaqësimi për këtë veprim dhe, më pas, në datën 20.10.2021 pushimin e gjykimit të çështjes me paditës kërkuesin.

3. Kërkuesi ka paraqitur ankim të veçantë, i cili është regjistruar me nr. 15759 (31157-00081-86-2022) regjistri themeltar, datë 19.01.2022. Gjatë kohës që ankimi ndodhej për gjykim në Gjykatën Administrative të Apelit, kërkuesi ka depozituar në të njëjtën gjykatë edhe kërkesën për marrjen e masës së sigurimit të padisë, konkretisht për pezullimin e ndërtimeve dhe legalizimit në Agjencinë Shtetërore të Kadastrës (ASHK), Dibër për pronat, si dhe vendosjen e sekuestros konservative deri në përfundim të gjykimit.

4. Gjykata Administrative e Apelit ka marrë në shqyrtim kërkesën për sigurimin e padisë dhe, me vendimin nr. 14, datë 04.05.2022, ka vendosur rrëzimin e saj, duke arsyetuar se kërkuesit nuk i është shkaktuar ndonjë dëm. Sipas saj, kërkuesi nuk arriti të provojë rrethanat, të cilat dëshmojnë për ekzistencën e një situate emergjence, të ngutshme në dëm të interesave të tij dhe që në mënyrë të arsyeshme të mund të bëjnë evidente e konkludojnë mbi mundësinë e shkaktimit të një dëmi të rëndë, të atëçastshëm dhe të pariparueshëm.

5. Mbi bazën e rekursit të ushtruar nga kërkuesi, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2022-1815, datë 14.07.2022 ka vendosur mospranimin e tij me arsyetimin se vendimi i Gjykatës Administrative të Apelit është marrë në zbatim të drejtë të ligjit material dhe procedural, pasi pala kërkuese nuk ka arritur të provojë ekzistencën e rrethanave që mund t'i shkaktonte një dëm të rëndë, të pariparueshëm dhe të atëçastshëm.

6. Në datën 11.11.2022, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese me ankim kushtetues individual, duke kërkuar shfuqizimin e vendimeve nr. 00-2022-1815, datë 14.07.2022 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë dhe nr. 14, datë 04.05.2022 të Gjykatës Administrative të Apelit, si të papajtueshme me Kushtetutën.

II

Pretendimet e kërkuessit

7. **Kërkuesi** ka pretenduar se vendimet e kundërshtuara i kanë cenuar:

- 7.1. *Të drejtën e pronës*, pasi kanë neglizhuar pretendimet e tij lidhur me dëmin e rëndë në rast të shitjes ose tjetërsimit të pronës, si dhe dëmin në interes publik, sepse në mënyrë të padrejtë është ndërtuar mbi burimin e ujit të pijshëm të fshatit që shërben edhe për vaditje, duke dëmtuar infrastrukturën ujore dhe ujësjellësin për të gjithë zonën Lenë, Martanesh. Pavarësisht se në rekurs kërkuesi kishte renditur dëmet që vinin nga mosmarrja e vendimit për sigurimin e padisë, Gjykata e Lartë nuk i ka çmuar rrethanat që e shkaktonin atë, duke i sjellë, për rrjedhojë, cenimin e interesit ekonomik, psikologjik, pronësor dhe interesin publik.
- 7.2. *Të drejtën e procesit të rregullt ligjor* në aspektet e parimit të paanshmërisë dhe gjykimit të drejtë, pasi gjykatat kanë paragjykuar rastin dhe kanë mbajtur qëndrim të njëanshëm, duke ditur vendimin e Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë për rrëzimin e padisë pa hyrë në shqyrtimin e themelit të saj.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimitimin e kërkuessit

8. Çështja e legjitimitimit është një ndër aspektet kryesore që lidhet me inicimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë.

9. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e kërkesës janë të natyrës kumulative, në kuptimin që ato duhet të plotësohen njëkohësisht. Në këtë vështrim, mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuesi të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues.

10. Kolegji vlerëson se kërkuksi legjitimohet *ratione personae* si bartës i të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në Gjykatën Kushtetuese dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

11. Një kriter tjetër paraprak është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, që përcaktohet nga neni 131, pika 1, shkronja “f”, i Kushtetutës, sipas të cilit Gjykata bën gjykimin përfundimtar të ankesave individuale kundër çdo vendimi gjyqësor, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore kushtetuese, që pretendohet se janë cenuar. Në nenin 71/a, pika 1, shkronja “a”, të ligjit nr. 8577/2000, përmbushja e këtij kriteri është detajuar në dy hipoteza: i) kur kërkuksi ka shteruar të gjitha mjetet juridike efektive para se t’i drejtohet gjykatës; ii) ose kur legjislacioni i brendshëm nuk parashikon mjete efektive në dispozicion.

12. Shterimi i mjeteve juridike ka të bëjë me funksionin subsidiar të mbrojtjes kushtetuese, e cila mund të kërkohej vetëm për një vendim gjyqësor përfundimtar që përmyll procesin gjyqësor (*shih vendimet nr. 8, datë 03.03.2022; nr. 5, datë 22.02.2022; nr. 29, datë 30.03.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, Gjykata Kushtetuese ka përfshirë në juridiksionin kushtetues edhe vendime gjyqësore të ndërmjetme, nëse plotësohen njëherazi tre kushte: (i) kur shkelja e pretenduar është pasojë e drejtpërdrejtë e vendimit të ndërmjetëm; (ii) vendimi i ndërmjetëm të jetë bërë objekt i ankimit të veçantë dhe gjykatat më të larta të jenë shprehur, qoftë edhe tërthorazi, për të drejtën që pretendohet të jetë cenuar; (iii) dhe vendimi i ndërmjetëm duhet të ketë një masë autonomie nga procesi i themelit, në kuptimin që pavarësisht se shqyrtimi gjyqësor i mosmarrëveshjes së themelit vazhdon, vendimi përfundimtar që do të jepet në themel nuk është i aftë të ndryshojë vendimin e ndërmjetëm dhe as të riparojë në masën e duhur efektet që ai ka sjellë (*shih vendimet nr. 25, datë 13.10.2022; nr. 14, datë 11.03.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Kolegji evidenton se vendimet gjyqësore për marrjen e masës së sigurimit për pezullimin e ndërtimit dhe legalizimit edhe kur e pranojnë kërkesën, nuk janë përfundimtare në lidhje me të drejtat themelore, në rastin konkret, e drejta e pronës private, për pasojë nuk vendosin automatikisht në lidhje me të drejta ose detyrime civile. Ato janë masa të përkohshme të marra gjatë procedurës së themelit të çështjes dhe nuk konsiderohen si një procedurë e veçantë, e ndarë nga ajo kryesore (*shih vendimin nr. 14, datë 11.03.2021 të Gjykatës Kushtetuese*). Për më tepër, palët ndërgjyqëse, sipas rregullave procedurale, kanë të drejtë t’i drejtohen gjykatës që shqyrton mosmarrëveshjen e tyre, në çdo fazë dhe shkallë të gjykimit, gjersa vendimi përfundimtar nuk ka

marrë formë të tillë, me kërkesa të reja për sigurimin e padisë, nëse ajo është refuzuar nga gjykata, por edhe me kërkesa për ndryshimin ose zëvendësimin e masës, kur gjykata e ka pranuar një të tillë.

14. Duke iu kthyer çështjes në gjykim, Kolegji vëren se kërkuesi kundërshton dy vendime gjyqësore atë të Gjykatës së Lartë dhe të Gjykatës Administrative të Apelit, të cilat kanë disponuar për rrëzimin e kërkesën për sigurimin e padisë deri në përfundimin e gjykimit të themelit. Sipas tij, koha që merr gjykimi në themel i padisë deri në dhënien e një vendimi të formës së prerë do ta penalizonte atë, duke i shkaktuar dëm të madh. Kolegji konstaton se edhe pse vendimi për rrëzimin e kërkesës për pezullim është bërë objekt i ankimit të veçantë dhe gjykatat më të larta kanë dhënë vendim për të, mosmarrëveshja për të drejtën e pronësisë së kërkuetit është ende në proces gjykimi nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm.

15. Për sa më lart, Kolegji vlerëson se kërkuesi ka ende mjete juridike efektive në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese të pretenduara dhe, pas shterimit të tyre, mund t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese për mbrojtjen e të drejtave të tij. Në kushtet kur kriteri për shterimin e mjeteve juridike efektive nuk plotësohet, analiza e përmbushjes së kriterëve të tjera të pranueshmërisë bëhet e panevojshme, për shkak të karakterit kumulativ të tyre.

16. Në përfundim të analizës për kriteret paraprake, Kolegji çmon se çështja nuk mund të kalojë për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pika 2, shkronja “d”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.